

א. יסוד האמונה השלמה שבלב נובע הוא מתוך מעמק סגולת הנפש שבישראל. לעומתו מכון קרבן העומר של שעורים, מאכל בהמה, הנוטה רק לרגש הטבעי. אחריו ועל גביו בא יסוד העילוי השכלי והלמודי. אמנם חולשת האדם גורמת, שבהיותו מוכשר למחקר שכלי יוחלש בו יסוד הנטייה האמונית, ובהיותו שלם באמונה הוא עלול למעט בהשכלה וחכמת לב. אבל תכלית דרך הישרה היא, שכל כח לא ימעט את חברו, ולא יתמעט על ידו, כ"א יתגלה בכל מלא עוז. כאילו היה הוא השולט לבדו. כח האמונה צריך שיהיה שלם כ"כ כאילו אין לו שום אפשריות של מחקר, ולעומת זה צריך שיהיה כח החכמה כ"כ מעולה ומזורז כמו לא היה כלל כח של אמונה בנפש. "אדם ובהמה — ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה". אכן זאת היא מורשה מיוחדת לישראל, שהאמונה הקיימה היא אצלם טבעית, מצד המורשה תגלויה של גילוי שכינה, "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה — הניסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי". ולהפך, הכפירה היא אצלם בלתי טבעית, ואפשרית רק ע"י העזה של שכרון, שמתוך עקשות או האוות. מה שאין כן באומות העולם, שמציאות האמונה אצלם היא דוקא ע"י שכרון, כי לא נגלו להם ענינים מוחשיים גדולים על יסודי אמונותיהם, על כן אין טבעם האנושי גוזר להאמין כ"א ההסכמה המשכרת וההתגברות על הטבעיות. ועל כן טובה מאד לישראל תמימות האמונה בפשטותה, שהיא ג"כ מבוררה כיום בהיר, "ברה כחמה".

ולפיכך מהובר הוא פסח לעצרת ע"י ספירת העומר שבבית המקדש, שהיא מחברת את מנחת השעורים, מאכל בהמה, נטית הרגש הטבעית, אל החטים, מאכל אדם, העלוי השכלי הרוחני, ע"ץ הדעת חטה היה". ושני הכחות היסודיים האלה מגלים את כל מלא ערכם ופעולתם, במעמקי הנפש ומרחבי החיים, בהופיעם כל אחד בצורתו העצמית השלמה. באין שום דבר מעיק לו כלל, ובהתכנסם והתקשרם יחד למערכת אחדותית עליונה.

(אורות א"ת ק"ט)

זאת הזדמנות לחזור על הדברים היסודיים שלא תמיד ברורים די הצורך: על גבי למוד הלכה, לאמיתתה של תורה, גם קיים לימוד אמונה. אמונה אינה מצטמצמת רק באמירת "אני מאמין", בזמר "אני מאמין" או בקוד "אני מאמין". אמונה היא לימוד. יש ללמוד, לשנן ולחזק בקרבנו את יסודי האמונה, עד שהיה להכרה וידיעה שלמה באדם כולו, בכל נשמת החיים שלו, ומתוך כך היא מתגלה בשכל ברגש ובשאר החושים (2). לפני שנים היו רגילים לאמר שישבת מרכז הרב ענינה לימוד "מחשבה". בזמן האחרון השתחררנו מן הבטוי "לימוד מחשבה", ובמקומו בא בטוי יותר נכון: "לימוד אמונה". אמונה צריכה לימוד. אמונה אינה רק אמירת מילים בעלמא. אמונה היא הלימוד היותר גדול, החכמה היותר גדולה, המחשבה היותר גדולה, ההשקפה היותר גדולה, שמקיפה את כל האדם כולו וכל העולם כולו (3). אמונה היא ידיעה מפורק "החונן לאדם דעת" (4), שהיא הכרת כל האדם כולו, כל נשמת החיים שלו. מתוך "זיפח באפני נשמת חיים" (5), מתוך "צלם אלהים" שבאדם (6), נמשכים כל הכוחות שבאדם: הכח השכלי, הכח הרגשי, הכח המחשבי והשירי. לימוד אמונה אינו פחות מכל לימוד, אלא הרבה יותר. הוא לימוד האמת היותר גדולה והבנת דברים העומדים ברומו של עולם. היא כוללת בירורים אלהיים עליליים מדעיים הגיוניים אמיתיים. נכון שאמונה צריכה להיות תמימה. אבל מה הפירוש של תמימות? טפשות? אמונה אין זה "סתם", אלא היא חכמה גדולה שיש ללמוד אותה.

(עיונות ודברים שיש להם יסודות אמונה)

אלה המה סדרי הדברים שעליהם ראוי לטור עיוני להועיל לעצמו ולזולתו:
א. אמתת גדר האמונה, צורתה כמו שהיא מיושבת) כנפש והכרחה וגודל אמתתו שאין גבול באמת למעלה מזה ע"פ דברים מבוררים ומאומתים בשכל ובחוש כמפורסם ב. באמתת הכורא יתעלה, במציאותו יתברך ויתרומם בגדלו השגחתו והמדו הקדושות המיוחסות לו והענינים האמוניים המתחייבים באמותים מבוררים ומחוייבי חתומים בחותם האמת והצדק היושר הנועם הטהור והאמת, המקובל קבול טבעי א הדעת ומרנין ומרחיב ומשמח את הנפש.
ג. באמתת התורה אשר בידינו מאת אדון כל המעשים יתברך שמו לרועה נאן משרע"ה, בגודל קדושתה, ברוממות מעלתה, בהדרת אורה, ובגודל אשרה שמאשר להוגי ודורשי באמת ותמים, בקדושת מצותי והדרן, ואיך שהיא זיו העולם ושלמו בהכרח והכרה ברורה בדברים ברורים ומאומתים.
ד. באמתת תורה שבע"פ שצוה הקב"ה למשה רבנו ע"ה ושמסרה לחכמים ו לדרו, הנכללים במשנה ובתלמוד וספרי חז"ל הנלוים להם, בגודל אמתתה וקדושת ואורה הבהיר ובעוצם הצלחת ההולכים בנתיבותי ובקדושת הנחלים המתפשטים ממנו ה. באמתת חכמת הקבלה, בהכרח מציאותה, בהצלחת יודעי ועוסקי, בתועלת הכללית ושהיא מתרוממת מעל כל חכמה ומתנשאת מכל ידיעה, הכרח העסק בה לאנע סגולה כטהרת לב ושמחה טהורה והצנע לכת, למען דעת את ד' ולדבקה בו יתעלו

כל זמן שלא ילמד לעצמו שתתברר לו מעלת נשמת האדם ומעלת ישראל ומעל הארץ הקדושה) וההשתוקקות הראויה לכל איש ישראל לבנין המקדש וגדולת ישראל והתרוממותם בעולם, כמעט שאי אפשר לטעום טעם עבודה. שהרי כיון שחז"ל אמרו על פסוק "ולעבדו בכל לבבכם": "עבודה בלב זו תפלה" אם כן התפלה היא בחינת העבודה ואינו ראוי לעבודה כ"א כשיהי' במצב דעת יראת ז כ"כ עד שיהיו עניני התפלה קרובים אל לבבוט*). ואם לא ידע מעלת נפשו איך יתפל ברצון שלם והרגשת חסרון שיחנהו השי"ת דעה בינה והשכל, כיון שאינו מכיר, אחו שיש לו עושר וכבוד וכל טוב, מה חסר לו אם ח"ו לא ישכיל ויבין, א"כ צריך ללמו ולהעמיק עד שיצויר לו בבירור וידיעה שלמה גודל חסרונו לדעה בינה והשכל יצמא לו ויתפלל באהבה מקירות לב שיחנהו השי"ת בזה, וד' הטוב לא ימנע טובו להולכי בתמימים**).

ואם לא ידע מעלת ישראל איך יתפלל בלב שלם על גאולתם. שודאי אין הכון הרצויה כתפלת ברכת גואל ישראל רק על מכאובי נפשו שמרגיש מצד עצמו מעו הגלות, כי ענין הברכה מעיד שהרצון בה מצד מעלת ישראל וקדושתם. ואם לא ישכי מעלת הארץ הקדושה וסגולתה וקדושתהיא איך יתפלל על בנין ירושלים, והתפל היא דוקא מקירות הלבבי) כשמרגיש שהוא חסר בדבר.

(הקדמה למסור אביך)